

Сергій НИКИФОРЧИН

здобувач освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування», ЗУНУ
Науковий керівник – Аліна ЖУКОВСЬКА д-р. екон. наук,
професор, професор кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу
Західноукраїнського національного університету

КООРДИНАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ УПРАВЛІННЯ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В РЕГІОНІ

Сучасний розвиток системи фахової передвищої освіти в Україні відбувається в умовах реформування освітньої галузі, демографічних змін, трансформації ринку праці, посилення конкуренції між закладами освіти та необхідності наближення освітньої підготовки до потреб регіональної економіки. Закон України «Про фахову передвищу освіту» визначає правові, організаційні та фінансові засади функціонування відповідної системи освіти, а також окреслює компетенції органів і суб'єктів, залучених до її реалізації [1]. У цих умовах розвиток закладів фахової передвищої освіти дедалі більше залежить не лише від внутрішнього управління окремим закладом, а й від якості взаємодії різних суб'єктів управління на державному, регіональному, місцевому та інституційному рівнях.

Фахова передвища освіта виконує важливу роль у підготовці фахівців для регіонального ринку праці, забезпеченні професійної самореалізації молоді, формуванні кадрового потенціалу територій та підтримці соціально-економічного розвитку регіонів. Водночас ефективність виконання цих функцій значною мірою залежить від узгодженості дій органів державної влади, органів місцевого самоврядування, засновників закладів освіти, адміністрацій закладів фахової передвищої освіти, роботодавців, громадських організацій, здобувачів освіти та інших зацікавлених сторін [1].

Координацію діяльності суб'єктів управління у сфері фахової передвищої освіти доцільно розглядати як цілеспрямований процес

узгодження цілей, функцій, ресурсів, управлінських рішень і дій різних учасників, спрямований на забезпечення розвитку закладів освіти відповідно до потреб держави, регіону, ринку праці та здобувачів освіти. Така координація не зводиться лише до адміністративного підпорядкування чи формального розподілу повноважень. Вона передбачає налагодження постійної комунікації, партнерства, спільного планування, обміну інформацією та відповідальності за результати розвитку освітньої системи регіону [1].

Потреба в координації особливо посилюється в умовах оновлення мережі закладів професійної та фахової передвищої освіти. Методичні рекомендації щодо формування мережі професійної та фахової передвищої освіти орієнтовані на системне оновлення цієї мережі в областях та узгодження підготовки кадрів із реальними потребами економіки [3]. Це означає, що розвиток закладів фахової передвищої освіти має бути пов'язаний із регіональними стратегіями, прогнозами зайнятості, потребами роботодавців, демографічною ситуацією та можливостями місцевих громад.

У структурі координації діяльності суб'єктів управління розвитком закладів фахової передвищої освіти можна виокремити кілька ключових аспектів.

Нормативно-правова координація передбачає узгодження діяльності суб'єктів управління з вимогами законодавства, державними стандартами, ліцензійними умовами, освітніми програмами, правилами прийому та іншими нормативними документами. У цьому контексті важливо, щоб регіональні й інституційні управлінські рішення не суперечили державній освітній політиці, а доповнювали її з урахуванням специфіки конкретного регіону [1; 2].

Стратегічна координація пов'язана з узгодженням цілей розвитку закладів фахової передвищої освіти з пріоритетами соціально-економічного розвитку регіону. Йдеться про необхідність формування такої мережі освітніх програм, яка відповідає реальним і перспективним потребам регіонального ринку праці,

сприяє працевлаштуванню випускників і посиленню кадрового потенціалу територій [3].

Організаційна координація охоплює розподіл функцій, повноважень і відповідальності між суб'єктами управління. Особливого значення вона набуває у випадках реорганізації, оптимізації мережі, зміни засновника, оновлення освітніх програм, запровадження дуальної форми здобуття освіти або налагодження партнерства з роботодавцями [1; 3].

Ресурсна координація передбачає узгодження фінансових, кадрових, матеріально-технічних, інформаційних та інфраструктурних ресурсів, необхідних для розвитку закладів освіти. Недостатність ресурсів часто обмежує можливості модернізації освітнього процесу, оновлення обладнання, цифровізації управління, підвищення кваліфікації педагогічних працівників і забезпечення конкурентоспроможності закладу [1; 3].

Комунікаційна координація спрямована на забезпечення ефективної взаємодії між усіма зацікавленими сторонами. Для розвитку закладів фахової передвищої освіти важливими є регулярний діалог із роботодавцями, органами влади, місцевими громадами, здобувачами освіти, батьками та громадськістю. Саме комунікація дозволяє своєчасно виявляти проблеми, узгоджувати очікування і формувати спільне бачення розвитку закладу [1].

Моніторингова координація полягає у відстеженні результатів діяльності закладів фахової передвищої освіти та оцінюванні ефективності прийнятих управлінських рішень. Доцільним є використання показників якості освітніх програм, контингенту здобувачів освіти, працевлаштування випускників, співпраці з роботодавцями, фінансової стійкості, матеріально-технічного забезпечення та рівня задоволеності учасників освітнього процесу [1; 3].

Ефективна координація діяльності суб'єктів управління дозволяє подолати фрагментарність рішень, уникнути дублювання функцій, підвищити результативність використання ресурсів і забезпечити більш тісний зв'язок між освітою та потребами регіонального розвитку. Для закладів фахової передвищої освіти це

означає можливість швидше адаптуватися до змін, оновлювати освітні програми, розвивати партнерства, підвищувати якість підготовки фахівців і зміцнювати власні конкурентні позиції [1; 3].

Разом із тим у практиці управління розвитком закладів фахової передвищої освіти зберігається низка проблем. До них можна віднести недостатню узгодженість дій між державним, регіональним та інституційним рівнями управління; слабку взаємодію з роботодавцями; обмеженість фінансових ресурсів; нерівномірність розвитку закладів у різних регіонах; недостатню аналітичну базу для прийняття управлінських рішень; низький рівень використання цифрових інструментів координації та моніторингу [3].

Для підвищення ефективності координації діяльності суб'єктів управління у процесі забезпечення розвитку закладів фахової передвищої освіти в регіоні доцільно: сформувати регіональні координаційні платформи за участю органів влади, закладів освіти, роботодавців, громад і представників здобувачів освіти; узгоджувати освітні програми закладів фахової передвищої освіти з потребами регіонального ринку праці; запровадити регулярний моніторинг стану та перспектив розвитку закладів фахової передвищої освіти; посилити участь роботодавців у формуванні змісту освітніх програм, практичній підготовці та оцінюванні результатів навчання; розвивати цифрові інструменти обміну інформацією, управлінської аналітики та моніторингу освітньої мережі; забезпечити прозорий розподіл відповідальності між суб'єктами управління; інтегрувати питання розвитку фахової передвищої освіти в регіональні стратегії та програми соціально-економічного розвитку [1; 3].

Отже, координація діяльності суб'єктів управління є важливим чинником розвитку закладів фахової передвищої освіти в регіоні. Вона забезпечує узгодження інтересів держави, регіону, закладів освіти, роботодавців і здобувачів освіти, сприяє раціональному використанню ресурсів, підвищенню якості освітніх послуг і формуванню кадрового потенціалу територій. У сучасних умовах саме координаційний підхід дозволяє перейти від фрагментарного

управління окремими закладами до системного розвитку фахової передвищої освіти як важливої складової регіонального розвитку.

Список використаних джерел:

1. Про фахову передвищу освіту: Закон України від 06.06.2019 № 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>
2. Про затвердження Порядку прийому на навчання до закладів фахової передвищої освіти в 2026 році: наказ Міністерства освіти і науки України від 23.03.2026 № 504. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-poriadku-priyomu-na-navchannia-do-zakladiv-fakhovoi-peredvyshchoi-osvity-v-2026-rotsi>
3. Уряд затвердив методичні рекомендації для формування мережі професійної та фахової передвищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/news/uriad-zatverdyyv-metodychni-rekomendatsii-dlia-formuvannia-merezhi-profesiinoi-ta-fakhovoi-peredvyshchoi-osvity>
4. Жуковська А., Федунчик Л. Організація професійної орієнтації шкільної молоді: проблеми та шляхи їх вирішення. *Наука молода: зб. наук. праць молодих вчених ТНЕУ*. 2013. № 19. С. 158-165.
5. Длугопольський О.В., Жуковська А.Ю. Корупція і соціальні реформи: аспекти взаємовпливу. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 8. С. 229-240.